

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudcem Mgr. Bc. Vojtěchem Dědkem ve věci

žalobce: **K. V.**
bytem X
zastoupen advokátem JUDr. Jaroslavem Tomaníkem
sídlem Bartošova 16, 750 02 Přerov

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 11. 2024, č. j. MPSV-2024/243629-922,
ve věci příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 11. 2024, č. j. MPSV-2024/243629-922, se ruší a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 18 404 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho advokáta JUDr. Jaroslava Tomaníka, sídlem Bartošova 16, 750 02 Přerov.

Odůvodnění:

1. V této věci jde o žádost žalobce o změnu výše příspěvku na péči. Žalobce pobíral příspěvek na péči odpovídající závislosti na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Žalobce žádal zvýšení příspěvku, čemuž Úřad práce nevyhověl, naopak dospěl na podkladě posouzení stupně závislosti provedeného Institutem posuzování zdravotního stavu ze dne 17. 5. 2024 k závěru, že žalobce je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), neboť není schopen samostatně vykonat tyto základní životní potřeby: 1) komunikace, 2) péče o zdraví, 3) osobní aktivity a 4) péče o domácnost. Není tedy dle Úřadu práce schopen vykonávat čtyři z deseti životních potřeb. S ohledem

na posouzení zahájil Úřad práce řízení z moci úřední, obě řízení spojil a rozhodl, že návrhu žalobce nelze vyhovět a příspěvek na péči snížil z 4 400 Kč na konečných 880 Kč měsíčně od července roku 2024. Odvolání žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl na podkladech posouzení Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 17. 10. 2024.

2. Žalobce brojil svou žalobou proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 11. 2024, č. j. MPSV-2024/243629-922 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v Olomouci (dále jen „Úřad práce“) ze dne 17. 6. 2024, č. j. 35877/2024/PRR.

Obsah žaloby

3. Žalobce má za to, že napadené rozhodnutí je nezákonné. Žalobce je kvůli své duševní poruše závislý na pomoci svého okolí, a to prakticky neustále a ve velmi širokém rozsahu životních potřeb. Správní orgány při posouzení pouze mechanicky hodnotily zvládání jednotlivých životních potřeb z perspektivy čistě fyzické možnosti či zvládnutelnosti, ale vůbec nebo nedostatečně zohlednily přítomnost duševní poruchy žalobce – dětského autismu.
4. Žalobce se dále vyjádřil k jednotlivým posuzovaným oblastem. K mobilitě uvedl, že není schopen používat samostatně dopravní prostředky, musí mít doprovod a dostat jasný pokyn, aby překlenul mentální nedostatek v podobě nedostatku rozhodovacích a poznávacích schopností. Má tedy za to, že tato životní potřeba nebyla zjištěna. K orientaci uvedl, že není schopen se v obvyklých situacích orientovat a není schopen v nich ani adekvátně reagovat. Odkázal přitom na znalecký posudek MUDr. V. T. Nedostatek duševních kompetencí žalobce v oblasti orientace musí být kompenzován péčí jiné osoby, která jej musí doprovázet a pomoci mu řešit sociální interakce ve zcela běžných záležitostech. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobce je schopen dojít k hotové stravě, jídlo naservírovat a najíst se, nalít si nápoj a napít se. Žalovaný však nepřihlíží k tomu, že veškerou stavu žalobci chystá pečující osoba, chystá ji na stůj, naporcuje ji a musí žalobce pobízet, aby jedl a pil. To ostatně vyplývá i z lékařské zprávy MUDr. S. ze dne 3. 7. 2024. Žalobce nezvládá ani další životní potřeby jako oblékání a obouvání, pokud se sice zvládne sám obléci, avšak není schopen si oblečení vybrat přiměřeně okolnostem. Sám si však nezapne knoflíky ani nezaváže tkaničky u bot. Žalobce z vlastní iniciativy neprovádí hygienu a je nutné ho detailně instruovat. Závěry žalovaného o tom, že nebylo zjištěno postižení duševních kompetencí, které by bránilo provedení celkové hygieny je rozporný se závěry lékařských zpráv.
5. Žalobce namítá, že posudek posudkové komise ze dne 17. 10. 2024 byl proveden bez osobní účasti žalobce, což je pravidlem, pokud komise nemá dostatek přesvědčivých podkladů k posouzení zdravotního stavu žalobce. Závěry komise jsou v přímém rozporu s lékařskou zprávou MUDr. S. ze dne 3. 7. 2024, dle které je žalobce zcela odkázán na péči matky a se kterou se žalovaný nevypořádal. Posudek je proto nepřezkoumatelný.
6. Navrhl proto, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve svém vyjádření zejména uvedl, že v rámci hodnocení nároku žalobce zohlednil veškerou dostupnou zdravotnickou dokumentaci, včetně žalobcem doložených lékařských zpráv. Naznačuje-li žalobce, že nezvládá všech deset základních životních

potřeb, praxe uznává takové omezení např. u osob v terminálním stadiu nemoci, u osob s těžkou nebo hlubokou mentální retardací apod. To však nebylo prokázáno. K základní životní potřebě mobilita žalovaný uvedl, že tato má skutečně pouze fyzický rozměr, orientace se pak hodnotí v sociálně známém prostředí, včetně přiměřenosti reakcí. Z lékařské zprávy vyplývá, že žalobce je orientován místem, časem i osobou, což vyplývá i ze zprávy MUDr. S. Žalobce je osoba, která by měla zvládat vzít si předem nachystané jídlo a pití z předem daného místa, rozdělit ho na menší kousky např. lžící bez nože. Nebyly rovněž shledány ani důvody k nezvládnutí základní životní potřeby oblékání a obouvání. Přizpůsobit je možné i vybavení pro tělesnou hygienu, pokud má žalobce strach z horké vody nebo uklouznutí. Pobízení k hygieně neznamená její nezvládnutí. Stejně tak použití veřejného WC může být obtížné i pro osoby bez zdravotního omezení, což však neznamená, že žalobce nezvládá základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby.

8. Žalovaný uvedl, že účast posuzované osoby před posudkovou komisí by měla být pravidlem, nicméně žádný předpis tuto povinnost nestanovuje. PK MPSV měla k dispozici dostatečně doložený zdravotní stav žalobce, proto nebyla povinností osobní účast. Žalobce měl navíc možnost vyjádřit zájem účastnit se osobně jednání komise.
9. Žalovaný se dále vyjádřil k lékařské zprávě MUDr. P. S. Uvedl, že základem pro hodnocení zvládání základních životních potřeb osobami s pervazivními vývojovými poruchami je vždy klinické posouzení zdravotnického stavu psychiatrem. Ostatní vyšetření mohou mít pouze podpůrný charakter. Na základě této zprávy proto nelze dospět k závěrům žalobce. Znalecký posudek předložený žalobcem poté vycházejí zejména z této zprávy a nepřináší žádné nové poznatky.
10. Navrhl proto, aby soud žalobu zamítl.

Replika žalobce

11. Žalobce v replice na vyjádření žalovaného uvedl, že bezprostřední vnímání posuzované osoby posudkovou komisí bylo zcela na místě. Že tak posudková komise neučinila považuje za chybný postup. Žalobce rovněž nesouhlasí s tvrzením žalovaného, že neschopnost zvládání základních životních potřeb vychází z bytostného přesvědčení matky žalobce, neboť takové přesvědčení není objektivizování odbornými nálezy. Objektivizace neschopnosti žalobce zvládat základní životní potřeby vychází např. z lékařské zprávy MUDr. S. ze dne 3. 7. 2024 – psychiatra.
12. Žalovaný připouští, že žalobce nezvládá některé základní životní potřeby, avšak problém bagatelizuje tím, že by je zvládat měl vzhledem ke své diagnóze. Žalobce však není schopen mnoho činností zvládat v přijatelném standardu.

Posouzení věci krajským soudem

13. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného, tj. do 14. 11. 2024. Proto soud mohl vzít v úvahu pouze ty zprávy, které popisují zdravotní stav žalobce před tímto datem.
14. Při posouzení důvodnosti žalobních námitek vycházel soud z následující právní úpravy a judikatury:
15. Podle § 7 odst. 1 zákona o sociálních službách se příspěvek na péči poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci. Dle odst.

uvedeného ustanovení platí, že nárok na příspěvek má osoba, která splňuje předpoklady uvedené v § 4 odst. 1 uvedeného zákona, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb, v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 zákona o sociálních službách, při splnění dalších podmínek poskytování pomoci.

16. Ustanovení § 8 odst. 2 zákona o sociálních službách stanoví, při jakém počtu nezvládaných základních životních potřeb se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby osoba starší 18 let věku, za předpokladu, že vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby. Dle tohoto ustanovení se osoba starší 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve
- a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,
  - b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,
  - c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,
  - d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb,
- a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.
17. V § 9 uvedeného zákona zákonodárce vymezil základní životní potřeby, jejichž samostatné zvládání se hodnotí pro účely stanovení stupně závislosti na pomoci jiné osoby a stanovil kritéria pro hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby. Jde o základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.
18. Dle judikatury NSS platí, že pro posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči je třeba odborných medicínských znalostí, kterými disponují speciální posudkové komise (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22). Pro účely odvolacího správního řízení, jehož předmětem je příspěvek na péči, posuzuje zdravotní stav osoby posudková komise zřízená žalovaným na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V řízeních, v nichž je rozhodováno o příspěvku na péči, se musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Stejným důkazem v tomto řízení je lékařský posudek posudkové komise, a proto je na něj kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (viz rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53). Tento požadavek vychází z premisy, že odborné závěry, které jsou v posudcích vysloveny, nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů či soudů, neboť ty k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014-24). V řízeních o žalobách proti rozhodnutím, jež jsou založeny na zmíněných posudcích, správní soudy podrobují posudky testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013-34). **Aby byl posudek jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je třeba, aby se vypořádal se všemi relevantními podklady** (viz § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu osoby (srov. např. rozsudek NSS ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28). V souladu s § 2a vyhlášky

posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky (viz rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37), přičemž nezvládnutí byt jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby. **Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit** (rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Vyplývají-li z jednotlivých podkladů rozporné závěry, posudková komise musí tyto rozpory přesvědčivě vysvětlit (srov. např. rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37). Postaví-li posudková komise své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25).

19. Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (rozsudek NSS ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 25/2013-26).
20. V posuzované věci napadené rozhodnutí vychází z posudku posudkové komise ze dne 17. 10. 2024. Žalovaný vycházel ze zjištění, že žalobce – osoba s dětským autismem bez agresivních projevů a nutnosti užívání psychiatrické medikace – nezvládá samostatně vykonat tyto základní životní aktivity: 1) komunikace, 2) péče o zdraví, 3) osobní aktivity a 4) péči o domácnost.
21. Předně, tento posudek nelze považovat za přesvědčivý již jen proto, že se posudková komise dostatečně nevypořádala s doloženými lékařskými zprávami MUDr. S. ze dne 12. 6. 2024 a 3. 7. 2024. Tyto lékařské zprávy posudek zmiňuje jako podklad pro posudkové hodnocení, avšak nikterak je nezohlednil a nevypořádal se s jejich závěry, pokud lékařskou zprávu ze dne 3. 7. 2024 ani nezmiňuje, resp. ponechává její obsah zcela bez odezvy. Posudková komise se nikterak nevypřádala ani se závěry lékařské zprávy MUDr. S. ze dne 12. 6. 2024, dle které je žalobce odkázán na péči matky a má poruchy orientace v prostoru na cizích místech. Ačkoli posudková komise uvedla, že lékařské zprávy MUDr. S. byly podkladem pro posouzení, není zřejmé, jak konkrétně se skutečnostmi v nich uvedenými vypořádala. Přitom z uvedených podkladů vyplývá, že žalobce vyžaduje vysoce individualizovaný přístup a dohled i dopomoc v mnoha oblastech běžného denního fungování. Posudek je v tomto ohledu nepřezkoumatelný.
22. Předmětem sporu mezi žalobcem a žalovaným je hodnocení zvládání šesti ze základních životních potřeb, a to mobilita, orientace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a výkon fyziologické potřeby.
23. Mobilita: Podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vstávání a usedání, 2. stoj, 3. zaujímat a měnit polohy, 4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, 5. otevírat a zavírat dveře, 6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho

patra směrem nahoru i dolů, 7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

24. V odvolacím řízení nebyl žalobce přítomen jednání PK MPSV, která tak rozhodovala pouze na základě listinných důkazů. V posudku ze dne 17. 10. 2024 PK MPSV k dotčené životní potřebě v podstatě jen uvedla, že žalobce je fyzicky schopen pohybu, což ostatně není nikterak zpochybňováno. Uvedla, že neschopnost cestování hromadnou dopravou není zřejmá při možném použití kompenzačních pomůcek...doprovod či dohled další osoby lze připustit. Výslovně pak uvedla, že mobilita má jen fyzický rozměr, nelze zohlednit neschopnost mobility např. pro kognitivní či smyslové potíže. Jinými slovy, dle posudkové komise, resp. žalovaného se při hodnocení základní životní potřeby mobilita posuzuje funkční dopad postižení pohybového aparátu a vliv tohoto postižení na schopnost samostatně se fyzicky pohybovat. Zvládání této základní životní potřeby se podle posudkové komise neposuzuje ve vztahu k postižení smyslů, resp. mentálního postižení či duševního onemocnění.
25. S tím se soud neztotožňuje a musí v první řadě reagovat na tvrzení žalovaného, že pro posouzení zvládání životní potřeby mobilita je podstatná výlučně tělesná stránka – (ne)funkčnost pohybového aparátu posuzované osoby. Není tomu tak. Tento názor v první řadě nemá oporu v právních předpisech, neboť v úvodních ustanoveních prováděcí vyhlášky (její § 1-4) se opakovaně uvádí, že při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřebu se hodnotí *tělesné struktury a tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže*. Není tedy důvod, proč základní životní potřebu mobilita redukovat pouze na otázku funkčnosti pohybového aparátu.
26. I NSS v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25 (zejm. body 32-33), upozornil, že tento názor nemá oporu v zákoně o sociálních službách, ani v prováděcí vyhlášce. Odkázal na ustálenou judikaturu, jež požaduje, aby odůvodnění posudku bylo opřeno o zcela individuální poznatky týkající se funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu účastníka řízení na jeho schopnost zvládat základní životní potřeby (a nikoliv pouze o obecné negativní vymezení, že účastník řízení netrpí závažnějšími zdravotními postiženími, která by implikovala nezvládání uvedených základních životních potřeb, srov. rozsudek NSS ze dne 1. 2. 2022, č. j. 1 Ads 482/2020-33). Hodnocení funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je pojmově širší než hodnocení pouhých fyzických schopností posuzované osoby zvládat určitou aktivitu, potažmo základní životní potřebu. Proto nelze učinit závěr, že pro posuzování základní životní potřeby mobilita jsou rozhodující pouze fyzické predispozice posuzované osoby.
27. Pohříchu, právě to žalovaný ve vztahu k otázce, zda žalobce zvládá základní životní potřebu mobilita (jakož i další základní životní potřeby), učinil – a proto jeho úvahy v tomto směru nemohou obstát. Jsou nepřezkoumatelné, protože se žalovaný nijak nevyjádřil k tomu, jak žalobcovu schopnost zvládat základní životní potřebu mobilita ovlivňují jiné aspekty jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
28. V citovaném rozsudku č. j. 5 Ads 8/2023-25 se NSS zabýval případem žalobkyně trpící epilepsií, která tvrdila, že nezvládá (mj.) základní životní potřebu mobilita. S ohledem na to, že jí může kdykoli a zcela nepředvídatelně postihnout epileptický záchvat (což se jí stávalo až několikrát denně), vyžadovala žalobkyně podle svých slov neustálý dohled jiné

osoby, aby si v takovém případě neublížila, a to zejména pokud jde o cestování hromadnou dopravou [tj. dílčí aktivitu podle přílohy č. 1 písm. a) bod 7. prováděcí vyhlášky]. NSS uvedl (v bodech 34-36 cit. rozsudku), že nutnost preventivního dohledu či kontroly může být pro posouzení zvládnutí základní životní potřeby podstatná (§ 8 odst. 2 in fine zákona o sociálních službách). Ovšem potřeba dohledu, pomoci či péče jiné fyzické osoby musí vycházet z objektivně zjištěného zdravotního stavu a musí být reálná s ohledem na onemocnění posuzované osoby. Nesmí vycházet jen ze subjektivního hodnocení, ale musí mít objektivně lékařské zdůvodnění. K tomu je příslušný právě posudkový orgán, který musí učinit závěr, odůvodnit jej a vypořádat případné námitky.

29. Citované závěry NSS vyslovil ve vztahu k osobě starší 18 let, která podle zákona základní životní potřebu nezvládá, pokud k tomu vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby (§ 8 odst. 2 in fine zákona o sociálních službách). Žalobce v žalobě nepopisuje, že by vyžadoval pouhý preventivní dohled (jako žalobkyně v rozsudku č. j. 5 Ads 8/2023-25, již šlo o to, aby si neublížila, pokud by se její onemocnění projevilo). Tvrdí, že je víceméně odkázán na celodenní péči matky, což ostatně bylo zjištěno i v rámci sociálního šetření. Jak totiž žalobce popisuje v žalobě, pokud se má chůzí pohybovat kdekoli mimo domov [dílčí aktivita podle přílohy č. 1 písm. a) bod 4. prováděcí vyhlášky], jeho stav vyžaduje, aby jej osoba (matka), která jej doprovází, neustále upozorňovala pokynem k nástupu a výstupu z dopravního prostředku, což zhoršuje i jeho fobie z hmyzu, psů apod.
30. Posudková komise i žalovaný poukázali na to, že žalobcovo pohybové ústrojí je v pořádku. Po tělesné stránce mu nic nebrání v tom, aby ušel i delší vzdálenost – pohyboval se chůzí venku v běžném terénu minimálně 200 metrů [dílčí aktivita podle přílohy č. 1 písm. a) bod 4. prováděcí vyhlášky], nebo jezdil hromadnou dopravou [dílčí aktivita podle přílohy č. 1 písm. a) bod 7. prováděcí vyhlášky]. V návaznosti na rozsudek NSS č. j. 5 Ads 8/2023-25 je ovšem třeba posoudit, zda potřeba neustálého dohledu pečující osoby, jež žalobci fyzicky brání ve využívání prostředků hromadné dopravy (tedy základní mobility) má původ v objektivně zjištěném zdravotním stavu – žalobcově onemocnění. Především proto, že součástí správního spisu je záznam ze sociálního šetření ze dne 6. 3. 2024, dle kterého žalobce „ven chodí, ale vždy musí mít doprovod, sám není schopný někam jít. Schody zvládá a usedání zvládá. K lékaři jezdí s matkou autem nebo chodí pěšky.“
31. Soud připomíná, že jediná zdravotní příčina může odůvodňovat závěr o nezvládnutí i několika různých základních životních potřeb (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 1. 2020, č. j. 49 Ad 49/2018-54). Diagnostikovaný dětský autismus může žalobce omezit ve schopnosti vykonávat dílčí aktivity v rámci základní životní potřeby orientace a současně též v rámci základní životní potřeby mobility. Pokud žalobce uvedené dílčí aktivity podle přílohy č. 1 prováděcí vyhlášky (nebo alespoň jednu z nich) nezvládá kvůli svému dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu, tj. dětskému autismu, resp. potřebuje k tomu mimořádnou péči jiné osoby, pak nelze dojít k jinému závěru, než že žalobce nezvládá základní životní potřebu mobilita. Závěry komise, které žalovaný převzal, jsou v tomto ohledu zcela obecné a nekonkrétní, nejedná se o individualizovaný závěr. Závěry posudkové komise v tomto směru působí nahodile, bez opory v podkladech, na které odvolává.
32. Jako červená nit se napadeným rozhodnutím táhne přesvědčení žalovaného, že žalobce je po fyzické stránce v pořádku, nemá žádné zdravotní omezení a je schopen se v tomto směru o sebe postarat. Žalovaný však zcela pominul podstatu zdravotního problému

žalobce, jeho mentální stav plynoucí z dětského autismu, který se, jak plyne ze sociálního šetření, zásadně promítá do jeho schopnosti postarat se sám o sebe, najíst se, vybrat vhodné oblečení, vyjít z domu atd. Ke všem činnostem, které je nutné vykonávat, potřebuje dohled a dozor pečující osoby (v tomto případě matky), bez níž není žalobce schopen samostatně fungovat.

33. Obdobný náhled sídlí soud se žalobcem i u ostatních základních životních potřeb. U potřeby „orientace“ ze sociálního šetření vyplývá, že žalobce „není orientován.“ Neorientuje se místem, venku potřebuje doprovod rodičů, doma se ptá, kde je koupelna, potřebuje ujistění. Rovněž se neorientuje v denním režimu. Je poté zarážející závěr žalovaného, že žalobce se „orientuje místem, osobou i časem.“ Tento závěr neodpovídá podkladům rozhodnutí a žalovaný se s rozpory nikterak nevypořádává. Žalovaný v podstatě vycházel pouze ze zdravotnické dokumentace (avšak nikoliv důsledně, viz výše opomenuté lékařské zprávy MUDr. S.), a zcela neguje výsledky sociálního šetření. Jinými slovy žalovaný tvrdí, že toto sociální šetření, které proběhlo za účasti matky žalobce, je nepravdivé. Tento postup je však nutné odmítnout. Pokud si podklady posudku a samotný posudek odporují, přičemž posudková komise tyto rozpory neodstraní a přesvědčivě nevysvětlí, měl by si žalovaný od posudkové komise vyžádat doplnění posudku, které tyto rozpory vyjasní (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25). To však žalovaný neučinil a přiklonil se bez jakéhokoliv odůvodnění k závěrům posudkové komise.
34. K tomu soud považuje za vhodné zdůraznit aktuální rozsudek NSS ze dne 9. 1. 2025, č. j. 9 Ads 209/2024–69. NSS výslovně uvedl, že „[v]ýsledky sociálního šetření proto nelze při posouzení zvládnutí základních životních potřeb ignorovat; posudková komise, resp. žalovaný, mají povinnost se náležitě vypořádat se skutečnostmi zjištěnými při sociálním šetření. Je tomu tak zejména v situaci, kdy zjištění sociálního šetření podporují tvrzení žadatele, se kterými se posudková komise, resp. žalovaný, neztotožňují.“ (zvýrazněno soudem). Touto požadavku však napadené rozhodnutí nedostalo, pokud zcela ve stručnosti uvádí, že námitky žalobce nemají oporu ve zdravotnické dokumentaci a nikterak se nevypořádá se zjištěními v rámci sociálního šetření.
35. Stravování: Rozpory ve zjištění sociálního šetření a závěrech posudkové komise lze spatřovat i u základní životní potřeby stravování ve smyslu § 9 odst. 1 písm. d) zákona o sociálních službách. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace (příloha č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.). V rámci sociálního šetření bylo zjištěno, že žalobce se bojí všeho ostrého a odmítá nuž, není proto schopen připravit si stravu (ve smyslu nakrájet ji), vše obstarává matka. Není schopen vyhodnotit, zda má hlad či nikoliv, musí být k jídlu pobízen. V přímém rozporu je proto závěr posudkové komise, že žalobce dokáže rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji. Tento závěr nemá oporu v podkladech, resp. není zřejmé, z jakého podkladu tento závěr vyplývá. Rovněž závěr o schopnosti dodržovat dietní režim neodpovídá sociálnímu zjištění ani tvrzení žalobce, že není schopen si vybrat pokrm, nerozeznává vhodné a nevhodné kombinace jídla apod.
36. Oblékání a obouvání: Podle přílohy č. 1 písm. e) prováděcí vyhlášky platí, že „za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, 2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je

vrstvit, 3. oblékat se a obouvat se, 4. svlékat se a zouvat se, 5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.“ I v případě této základní životní potřeby neodpovídají závěry napadeného rozhodnutí podkladům rozhodnutí. Ze sociálního šetření zcela jasně vyplývá, že žalobce je sice po fyzické stránce schopen se obléknout (jemná motorika je opravdu v pořádku, jak uvádí žalovaný), avšak je zcela odkázán na péči matky, výběr oblečení nezvládá, neumí vyhodnotit počasí a k tomu adekvátní oblečení kdy např. v létě chce chodit v teplé čepici, i kdy mu je velké teplo. Pokud má žalovaný, jak vyplývá implicitně z napadeného rozhodnutí, že sociální šetření bylo provedeno nesprávně (je lživé) bylo jeho povinností se závěry přezkoumatelným způsobem vypořádat, případně provést vyšetření žalobce v rámci posudkové komise.

37. Obdobně soud nahlíží i na základní životní potřebu „tělesná hygiena“ a „výkon fyziologické potřeby“, pokud závěry žalovaného neodpovídají podkladům rozhodnutí, resp. zjištěním sociálního šetření. Posudková komise, resp. žalovaný v napadeném rozhodnutí při hodnocení zvládání základních životních potřeb odkazují za podkladovou dokumentaci (zdravotní dokumentaci), ze které má vyplývat závěr o nezvládání výše uvedených životních potřeb. Z citací uvedených v posudkovém hodnocení (zpráva praktického lékaře ze dne 7. 3. 2024 a zpráva z psychosociálního centra ze dne 22. 2. 2024) však takové závěry nevyplývají.
38. Soud je nucen konstatovat, že odůvodnění žalovaného v části hodnocení posudku komise a vypořádání námitek účastníka je natolik obecné a paušální, že by toto odůvodnění bylo možné použít na kterýkoli případ, ani v minimálním rozsahu nereaguje na konkrétní námitky žalobce.
39. Z posudku komise vyplývá, že tato rozhodovala výlučně na základě písemných podkladů (a to ještě pouze některých, vybraných bez ohledu na aktuálnost a relevanci), žalobce nebyl posudkovou komisí vyšetřen. Přitom dle rozsudku NSS ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44 *„Přímé osobní vyšetření posuzované osoby lékařem okresní správy sociálního zabezpečení a posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí by v řízení o příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, mělo být pravidlem. Takové pravidlo však nemůže platit bezvýjimečně a vždy musí být náležitě zohledněny konkrétní okolnosti projednávaného případu.“* Z tohoto rozsudku dále vyplývá, že v dané souvislosti je nutné zabývat se otázkou, zda by přímé vyšetření posuzované osoby mohlo ve věci přinést něco nového a zda by to mohlo nějak změnit zjištěný skutkový stav. Posudková komise se k absenci vyšetření žalobce v zásadě vyjádřila implicitně tak, že použitá dokumentace byla dostačující k posouzení. Nicméně, práce s podklady byla provedena zcela nedostatečně a totéž se týká vedených úvah. Skutečnost, že žalobce nebyl komisí vyšetřen, pak k přesvědčivosti posudku také nepřispívá, navíc pokud sociální šetření je v zásadě zcela negováno.
40. Jak soud vymezil výše, ze sociálního šetření vyplývá, že žalobce není schopen cestovat MHD, posudek komise přesto bez vysvětlení uzavírá, že mobilita je zvládána, neboť postačí fyzická schopnost nastoupit a vystoupit. Komise uzavírá, že se žalobce sám nají a napije, jiné položky dle prováděcí vyhlášky nehodnotí (přitom zvládání dalších položek – rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu – je zpochybněno i v sociálním šetření). V rozporu se sociálním šetřením je i závěr komise, že žalobce je schopen se obléci a obout, resp. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem a správně je vrstvit, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem. Žalovaný v napadeném rozhodnutí obsah

posudku komise pouze převzal, skutečné a kritické zhodnocení posudku komise neprovedl, hodnocení posudku komise je zcela formální, typizované a obecné. Žalovaný se reálně vůbec nezabýval tím, zda posudek komise dostatečným způsobem přezkoumal otázku zvládnutí základních životních potřeb.

41. Žalovaný svým postupem porušil zejména § 50 odst. 4 a § 68 odst. 3 správního řádu, podle nichž správní orgán hodnotí podklady pro rozhodnutí podle své úvahy a přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci, a v odůvodnění rozhodnutí je mj. povinen uvést, jak se vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům pro rozhodnutí. Pokud se žalovaný s námitkami žalobce nevypořádal, zatížil napadené rozhodnutí nepřezkoumatelností. Zároveň porušil povinnost dle § 3 správního řádu, tedy postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, neboť jak je patrné z výše uvedeného, skutkový stav nebyl v posudku komise zjištěn v dostatečném rozsahu.
42. Žalobce je věku blízkému dítěti, a proto soud upozorňuje na závěry veřejného ochránce práv ve Zprávě o výsledcích šetření ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. 4018/2011/VOP/AV, dle které je v případě dítěte s diagnostikovaným autismem potřeba posoudit nejen fyzické schopnosti provést úkon sebeobsluhy, ale také potřebu pomoci či dohledu z důvodu omezení v oblasti duševní, tj. „zda dokáže rozpoznat potřebu úkonu a ověřit správnost jeho provedení“. A závěry rozsudků NSS ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48, či ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Ads 271/2018-34, jež se týkají specifiky posuzování nároku na příspěvek na péči u osob s poruchami z autistického spektra.
43. Příspěvek na péči slouží k tomu, aby si v určitých ohledech nesoběstačný člověk mohl dovolit zaplatit jinému člověku za pomoc s běžnými každodenními činnostmi, jež s ohledem na svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav sám nezvládá. V posledku jde o zachování lidské důstojnosti (§ 2 zákona o sociálních službách), neboť by nikdo neměl žít v nedůstojných podmínkách jen proto, že mu jeho zdravotní omezení neumožňuje se sám o sebe adekvátně postarat. Přiznání příspěvku na péči I. stupně ve výši 880 Kč za situace, kdy žalobce vyžaduje celodenní dohled pečující osoby, se soudu jeví přinejmenším nesprávné a krátkozraké.
44. Žalobce k žalobě jako důkaz předložil znalecký posudek MUDr. V. T. ze dne 31. 12. 2024. Tento soud neprovedl. Nutno totiž zdůraznit, že pro rozhodování správních orgánů je rozhodující skutkový a právní stav v době vydání rozhodnutí. K žalobcem doloženému znaleckému posudku soud uvádí, že posudková komise vychází zásadně z toho, jaký je zdravotní stav žalobce podle zdravotnické dokumentace a případně osobního vyšetření v době posuzování. Znalecký posudek však vychází z vyšetření provedeného znalcem dne 17. 12. 2024, tj. vychází ze skutkového stavu po vydání napadeného rozhodnutí. Soud proto není oprávněn k takovému důkazu přihlížet. Je proto nadbytečné provádět znalecký posudek k důkazu. Pokud je odborným lékařským vyšetřením v budoucnu zdokumentováno zhoršení zdravotního stavu žalobce, je možné podat novou žádost o změnu nároku na příspěvek na péči. Tak je tomu i v případě žalobce.

Závěr a náklady řízení

45. Ze všech shora uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů zrušil bez jednání a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), si žalovaný vyžádá od

posudkové komise doplnění posudku stupně závislosti žalobce, zváží případně zadání posudku komisi v jiném složení. V tomto posudku komise zohlední zprávy předložené žalobcem, zejména MUDr. S., uvede, jaká učinila zjištění ohledně zvládání základních potřeb žalobce, a jak tato zjištění vyhodnotila, u jednotlivých základních životních potřeb řádně a přezkoumatelně vyhodnotí naplnění kritérií uvedených v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky, vypořádá se se všemi potížemi namítanými žalobcem i se závěry vyplývajícími z konkrétních podkladů, včetně sociálního šetření a lékařských zpráv. Soud dodává, že při posuzování, které potřeby je žalobce schopen zvládat, se nelze zaměřit jen na jeho tělesné funkční schopnosti, ale s ohledem na jeho diagnózy je třeba primárně posoudit jeho duševní a mentální schopnosti. Pokud komise vyhodnotí zdravotní dokumentaci o zdravotním stavu žalobce jako neúplnou, nejednoznačnou či rozpornou, případně pokud bude třeba došetřit některé skutečnosti a komise by potřebovala podrobnější informace, bude nutné žalobce též vyšetřit (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 91/2012-19, nebo též ze dne 5. 2. 2016, č. j. 2 Ads 209/2015-76, bod 44). Bude proto na žalovaném, aby ve svém dalším rozhodnutí zohlednil i jasně vyslovené názory Nejvyššího správního soudu ohledně způsobu dokazování v případech příspěvku na péči.

46. V návaznosti na tyto kroky žalovaný provede kritické zhodnocení posudku komise a v novém rozhodnutí zváží, zda posudek v souladu se shora uvedenou judikaturou splňuje požadavky na úplnost, přesvědčivost a zda se náležitě vypořádává se všemi relevantními skutečnostmi a s námitkami žalobce.
47. Soud přiznal úspěšnému žalobci náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle § 9 odst. 5 advokátního tarifu (vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb) platí, že ve věcech žalob, kasačních stížností a dalších právních věcí projednávaných podle soudního řádu správního je tarifní hodnotou 88 000 Kč. Ve smyslu § 7 bod 5 této vyhlášky činí sazba za jeden úkon právní služby 4 620 Kč. Ze spisu soud zjistil, že advokát žalobce učinil ve věci tři úkony právní služby, kterými byly převzetí a příprava zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb, podání žaloby a replika k vyjádření žalovaného [§ 11 odst. 1 písm. a), d) advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 1. 2025]. Za provedené účelné úkony právní služby náleží advokátovi mimosmluvní odměna ve třikrát 4 620 Kč [§ 9 odst. 5 ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu], tj. 13 860 Kč, která se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši třikrát 450 Kč [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu], tj. 1 350 Kč. Za úkony právní služby tedy advokátu náleží 15 210 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát žalobce byl v rozhodném období plátcem daně z přidané hodnoty, náleží k nákladům řízení rovněž částka, která odpovídá sazbě daně 21 % a která činí 3 194 Kč. Celkem je žalovaný povinen zaplatit žalobci k rukám jeho advokáta náklady řízení ve výši 18 404 Kč do 30 dnů ode dne právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Olomouc 23. června 2025

Mgr. Bc. Vojtěch Dědek v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. A. V.

samosoudce